

ඓතිහාසික වාග්විද්‍යාවෙහි දී හඳුනා ගැනෙන ශබ්ද නියාම

ජේරාදේණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ සිංහල අධ්‍යයනාංශයේ
කේ. එන්. ඩී. ධර්මදස විසින්

අද ඇති ඓතිහාසික වාග්විද්‍යා ගවේෂණ ඇරඹුණේ දහ නව වන සියවසේ යුරෝප-
යෙහි යැයි පිළිගනු ලැබේ. ශ්‍රීමත් විලියම් ජෝන්ස් (1747-1794), ෆ්‍රාන්ස් බොප් (1791-
1867), රාස්මුස් රාස්ක් (1787-1832) වැන්නන්¹ යුරෝගාමී වූ මේ අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රය
එළිපෙහෙළි වන්නට පෙර යුරෝපා මහාද්වීපය තුළ භාවිත වන විවිධ භාෂා අතර ඇති
සමානතා පිළිබඳ ව ශාස්ත්‍රවේදීන් තුළ මහත් කුතුහලයක් හට ගැනී තිබුණි. කා අතරත්
පොදුවේ පැතිරී පැවති විශ්වාසය වූයේ ඉතාලිය, ප්‍රංශය, අයිබීරියාව (ස්පාඤ්ඤය හා
පාකුගාලය ඇතුළත් අර්ධ ද්වීපය) ආදී දේශයන්හි ව්‍යවහාර වුණු භාෂා හුදෙක් සම්භාවනීය
ලතින් භාෂාවේ දූෂිත ස්වරූප බව ය. මේ ප්‍රදේශයන්හි ඉතිහාසය පිරික්සන කල්හි පැරණි
රෝමයේ යටත් විජිත වශයෙන් ඒවා පැවතීමත් එහෙයින් ලතින් භාෂාව ඒ තන්හි
භාවිත ව තිබීමත් යථොක්ත මතයට පාදක විය.

එක් පැහැදිලි මූලයකින් විහිද ගොස් විවිධාකාර 'දූෂණයන්ට' භාජනය වූ ව්‍යවහාර
නියා විවිධ භාෂා ජනිත වී ය යන අදහස යුරෝපීය ආගමික විශ්වාස හා බැඳුණකි. බයි-
බලයේ සඳහන් පරිදි සකල මනුෂ්‍ය වර්ගයා ම මූල දී එක් භාෂාවක් කලා කළාහු ය.
විශාල කුලුනක් තනා ස්වර්ගයට ළඟා වෙමු යි කතිකා කර ගත් ඔවුහු බෙබල් නම්
ස්ථානයෙහි එබඳු කුලුනක් තැනීම ඇරඹූහ. මනුෂ්‍යයාගේ මේ අයථා ප්‍රයත්නය ගැන
උරණ වූ දෙවියන් වහන්සේ ඔවුන් ගොඩනගමින් සිටි කුලුන බිඳ දමා ඔවුන් අතර කතා
බහ ද අසිරු වන ලෙස ඔවුන්ගේ ව්‍යවහාරයන් ද ප්‍රභේදයට භාජන කළහ. බයිබලයේ
සඳහන් මෙම කථාන්තරය අනුව පැරණි යුරෝපීයයන්ගේ විශ්වාසය වූයේ මනුෂ්‍යයාගේ
මූල භාෂාව හීබ්‍රූ භාෂාව බව ය. මෙම විශ්වාසය අනුව භාෂා ගවේෂණයෙහි යෙදුණු
එතියෙන් ගුයිෂාර්ඩ් නමැති පඩිවරයෙක් 1606 දී "භාෂාවන්හි නෛරුක්තිමය සාමාන්‍යය"
යනුවෙන් පොතක් ලියමින් එකල ප්‍රසිද්ධ ව පැවති හීබ්‍රූ, ඇල්ඩික්, සිරියානු, ග්‍රීක,
ලතින්, ප්‍රංශ, ඉතාලි, ස්පාඤ්ඤ, ජර්මන්, ජලෙමිෂ් හා ඉංග්‍රීසි යන භාෂා සියල්ල ම පැරණි
හීබ්‍රූ භාෂාවෙන් ප්‍රභවය ලැබූ බව පෙන්වීමට වැයම් කෙළේ ය. ඔහු යොද ගත් ක්‍රම
වේදය භාෂාවන්හි විවිධතාව ගැන එද පැවැති විශ්වාසයට අනුව හැඩ ගැසුණකි. සියලු
භාෂාවන් ම හෝඩිවලින් නිරූපිත ව ඇති හෙයින් එම හෝඩිවල අකුරු වෙන වෙන
භාෂාවල විවිධාකාර ව යෙදෙන්නේ බෙබල් කුලුන නියා ජනිත වූ ව්‍යාකූලතාව
හේතු ඉකාට ගෙන යැයි විශ්වාස කළ ඔහු ශාස්ත්‍රඥයන්ගේ කාර්යය ඒ ව්‍යාකූලතාව
නිරාකූල කිරීම බව සිතුවේ ය. එහෙයින් හීබ්‍රූ බසේ *dabar* යනුවෙන් නිරූපිත
අදහස එද ඉංග්‍රීසියෙහි *worde* යනුවෙන් ද, ජර්මන් බසෙහි *wort* යනුවෙන් ද,
ලතින් භාෂාවෙහි *fair* සහ *verbum* යනුවෙන් ද යෙදී ඇති බවත් මේ සියලු
ප්‍රකාශනයන්හි අර්ථය 'වචනය', 'කලා කිරීම' වැන්නක් බවත් පෙන්වා දුන්නේ ය.
මේ ආකාරයෙන් බොහෝ හීබ්‍රූ වචනවල අකුරු එහා මෙහා කොට යුරෝපීය භාෂාවල
වචනවලට ඒ සමාන බව දැක්වීමට ගුයිෂාර්ඩ් සමත් විය. එහෙත් මෙසේ වචනවල මුල්
ස්වරූප සෙවීම විද්‍යානුකූල නැති බවත් බෙබල් කුලුන පිළිබඳ විශ්වාසය මිථ්‍යා මතයක්
බවත් ලෙයිබ්නිස් (1646-1716) නම් පඩිවරයා විසින් පෙන්වා දෙන ලදී. ලෝකයේ සියලු

භාෂා අතර සබඳතාවක් පෙන්විය නොහැකි බව ස්ථූට කළ ඔහු යුරෝපයේ ඇතැම් භාෂා හා ආසියාවේ ඇතැම් භාෂා අතර පමණක් සබඳතාවක් හඳුනා ගත හැකි යැයි මතයක් ඉදිරිපත් කෙළේ ය.

ලෝකයේ භාෂා අතර සම්බන්ධතාව පිළිබඳ ව පැවති පැරණි අදහස් බිඳ වැටීමට ප්‍රධාන හේතුවක් වූයේ යුරෝපීය ජාතීන් ලොව පුරා සැරිසැරීමෙන් විවිධ දේශයන්හි භාවිත වූ අපූර්ව භාෂා පිළිබඳ ව දැන ගැන්ම බව පෙනේ. ඉහත සඳහන් වූ ලෙයිබ්නිස් පඬිවරයා ලෝකයේ නානා දේශයන්හි සංචාරය කළ මිෂනාරීන් වැන්නන් සමග විවිධ භාෂාවන්හි ව්‍යාකරණ ලක්ෂණ, වචන මාලා ආදිය එක් රැස් කළ අයෙකි.² දහත්වන සහ දහඅට වන සියවස්හි දී විවිධ පඬිවරුන් විසින් ලෝක භාෂා පිළිබඳ ව තොරතුරු රැස් කරන ලද නමුත් එම භාෂා අතර සබඳතාව පිළිබඳ ව විධිමත් අධ්‍යයනයෙහි මූලික පියවර තැබුණේ එවකට බ්‍රිතාන්‍යයන් යටතේ පැවති කල්කටාවේ මහාධිකරණ විනිශ්චයකාර ධුරය දරූ ශ්‍රීමත් විලියම් ජෝන්ස් විසින් 1786 දී කරන ලද කථාවකිනි. එතුමා විසින් අරඹන ලද බෙංගාල ආසියාතික සංගමය ඉදිරියේ කරන ලද මේ කථාව සංගමයේ ප්‍රකාශනය වූ “ආසියාතික පර්යේෂණ” නම් සඟරාවේ පළමු වන, වෙළුමේ (1788) පළ විණි. එම කථාවේ ඉතා වැදගත් කොටසකි මේ:

“සංස්කෘත භාෂාව වනාහි එහි පෞරාණිකත්වය කෙබඳු වුව ද, මනස්කාන්ත ව්‍යුහයකින් යුක්ත වූවකි. එය ග්‍රීක භාෂාවට වඩා අංග සම්පූර්ණ ය. ලතින් භාෂාවට වඩා ප්‍රභූත ය. ඒ දෙකට ම වඩා අතිශය ප්‍රසන්න ලක්ෂණ දරන්නේ ය. ඒ අතර ම එය ක්‍රියා ධාතුන් හා ව්‍යාකරණමය රූප අතින් යටෝක්ත භාෂා දෙකට ම අතිශයින් සමාන ද වන්නේ ය. මේ සමානතාව හුදෙක් අහම්බෙන් සිදු වූවක් විය නොහේ. එය කෙතරම් බලවත් ද යත් එම භාෂා තුන පරික්ෂා කරන භාෂා තත්වඥයෙකුට ඒවා සමහර විට දැනට අවිද්‍යමාන, කිසියම් පොදු මූලයකින් පැවත එන්නේ යැයි විශ්වාස නොකර සිටීම අසීරු ය.”³

ශ්‍රීමත් විලියම් ජෝන්ස්ගේ මෙම ප්‍රකාශය නූතන ඓතිහාසික වාග්විද්‍යා පර්යේෂණයන්ට මග පෑදූ බව අද පොදුවේ පිළිගැනේ. ඊට පෙර පැවති මිථ්‍යා විශ්වාස හා හුදු දර්ශනික සංකල්පනා බැහැර කොට ප්‍රත්‍යක්ෂ භාෂා ස්වරූප සංසන්දනයෙන් පැහැදිලි කර ගත හැකි කරුණු අනුව ගවේෂණ පැවැත්වීම ආරම්භ වූයේ මේ සමග ය. සංස්කෘතය ග්‍රීක හා ලතින් භාෂා සමග ඓතිහාසික වශයෙන් සම්බන්ධ බව පෙන්වා දීමට අමතර ව (ජර්මන් ආදී භාෂා ඇතුළත්) ගොතික් හා (වෙල්ෂ්, අයිරිෂ් වැනි භාෂා ඇතුළත්) කෙල්ටික් භාෂා ස්වරූපත් මෙම ගණයට ම වැටෙන බවත් ඒවා සියල්ල දැනට අභාවයට ගොස් ඇති එක ම ප්‍රාග් භාෂාවකින් බිඳී ආ බවත් ඔහු පැහැදිලි කෙළේ ය. ආසියාවේ හා යුරෝපයේ පැතිර පැවති වැදගත් භාෂා රාශියක් පිළිබඳ ව වඩාත් පුළුල් ඓතිහාසික හා තුලනාත්මක විමර්ශනයන්හි යෙදීමට මෙම සොයා ගැනීම තුඩු දුන් බව පෙනේ. පසු ව ඉරාණිය භාෂා ගැන දැන ගන්නට ලැබීමත් එම භාෂා හා සංස්කෘතය අතර ඇති සබඳතාව පැහැදිලි වීමත් එබඳු ම සාමායක් (ලිතුවෙනියන් හා ලැට්වියන් භාෂා ඇතුළත් වන) බෝල්ටික් භාෂා සහ (බල්ගේරියන්, රුසියන් ආදිය ඇතුළත්) ස්ලාවික් භාෂා අතර ද පවතින බව පැහැදිලි වීමත්, මෙකී භාෂා සමග ආර්මීනියන් සහ ඇල්බේනියන් භාෂා ද සංස්කෘත හා ග්‍රීක, ලතින් ආදිය සමග ස්ථානිත්වයක් දරන බවත් සොයා ගැනීම නිසා පුළුල් වූ “ඉන්දු-යුරෝපීය භාෂා ගණයක්” ඇති බව ස්ථූට විය. දහනව වන සිය වසේ ශාස්ත්‍රීය ගවේෂණ අතර භාෂා ගවේෂණයන්ට ඉතා වැදගත් තැනක් ලැබුණි. මෙම ගවේෂණයන්හි ප්‍රතිඵලය වූයේ භාෂා පරිණාම සංකල්පයත් තුලනාත්මක—ඓතිහාසික භාෂා විමර්ශනයෙහි පොදු සිද්ධාන්තත් පිළිබඳ ව පෙරට වඩා නිරවුල් අවබෝධයක් භාෂාතත්වඥයන්ට ලැබීම යි. භාෂාවන්හි ඉතිහාසය අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා මෙන් ම භාෂාවන් විග්‍රහාත්මක ව හැදෑරීම සඳහා ද මෙම ගවේෂණයන්ගෙන් ලැබුණු පිටුවහල ඉමහත් ය. ඓතිහාසික දෘෂ්ටියෙන් භාෂා අධ්‍යයනය කිරීම අරභයා සිදු වූ සංවර්ධනයන් සමහරක් මී ලඟට විමසා බලමු.

දහ නව වන සිය වසේ භාෂා අධ්‍යයන වැඩිපුර ම සිදු වූයේ ඉන්දු-යුරෝපීය භාෂා සම්බන්ධ ව ය. ඉහත සඳහන් වූ පරිදි යුරෝපීය භාෂා තත්වඥයන් විසින් සංස්කෘත භාෂාව 'සොයා ගැනීම' එනම් එය හා යුරෝපීය භාෂා අතර දැනිත්වය වටහා ගැනීම බොහෝ භාෂා අධ්‍යයනයන්ට මං හෙළි කෙළේ ය.

ඒ අදහස් ඔස්සේ භාෂා අධ්‍යයනයෙහි යෙදුණු භාෂා තත්වඥයන් අතින් නූතන වාග්විද්‍යාත්මක ගවේෂණයෙහි න්‍යාය හා ක්‍රමවේදය ගොඩ නැගුණි. ප්‍රථම යුරෝපීය සංස්කෘත භාෂා විශාරදයෙකු වූ ජර්මන් ජාතික ෆ්‍රිඩ්‍රික් ශ්ලෙගෙල් විසින් 1808 දී ලියන ලද ඉන්දියයන්ගේ භාෂාව හා ශාස්ත්‍රීය කටයුතු නමැති ග්‍රන්ථයෙහි භාෂා අධ්‍යයන කාර්යයෙහි දී යොදා ගත යුතු ක්‍රමවේදය පිළිබඳ වැදගත් මූලධර්මයක් සඳහන් විය. ශ්ලෙගෙල් පඩිතූමා කියා සිටියේ භාෂා අතර දැනි සබඳතා හඳුනා ගැනීම පිණිස ඒවායේ අභ්‍යන්තර සංස්ථිතිය (එනම් පද විද්‍යාව) අධ්‍යයනය කිරීම අවශ්‍ය බව ය. අද පවා වාග් විද්‍යාඥයන් යොදා ගන්නා "තුලනාත්මක ව්‍යාකරණය" යන ශිල්ප වචනය නිපදවන ලද්දේ ඔහු විසිනි.

භාෂාන්තර සම්බන්ධතාව ඒ ඒ භාෂාවෙහි දක්නා ලැබෙන ක්‍රමානුකූල ශබ්ද-අර්ථ සමාන්තරතා අනුව පැහැදිලි කළ හැකි බව ප්‍රථම වරට සවිස්තර ව පෙන්වා දෙන ලද්දේ ක්‍රි. ව. 1816 දී තවත් ජර්මන් ජාතික පඩිවරයෙකු වූ ෆ්‍රාන්ස් බොස් විසින් ප්‍රකාශයට පත් කෙරුණු සංස්කෘත, ග්‍රීක, ලතින්, පර්සියන් සහ ජර්මානික් භාෂාවන්හි ක්‍රියා විභක්ති ප්‍රත්‍ය පිළිබඳ ග්‍රන්ථයෙනි. අනතුරු ව 1818 දී ඩෙනිෂ් ජාතික රාස්මුස් රාස්ක් ග්‍රන්ථයක් ලියමින් ඩැනිෂ්, ස්වීඩිෂ්, නෝර්විජියානු හා අයිස්ලන්ත භාෂාවන් සහ ඉන්දු-යුරෝපීය අන්‍ය භාෂා අතර ඇති සබඳතාවන් පෙන්වා දෙන ලදී. පසු කාලයේ දී ශබ්ද නියාම (sound laws) යනුවෙන් නම් කෙරුණු භාෂා ධර්මතාවන් සොයා ගැනීමට මුල් පියවර තබන ලද්දේ මෙකී රාස්ක් පඩිතූමා විසිනි.

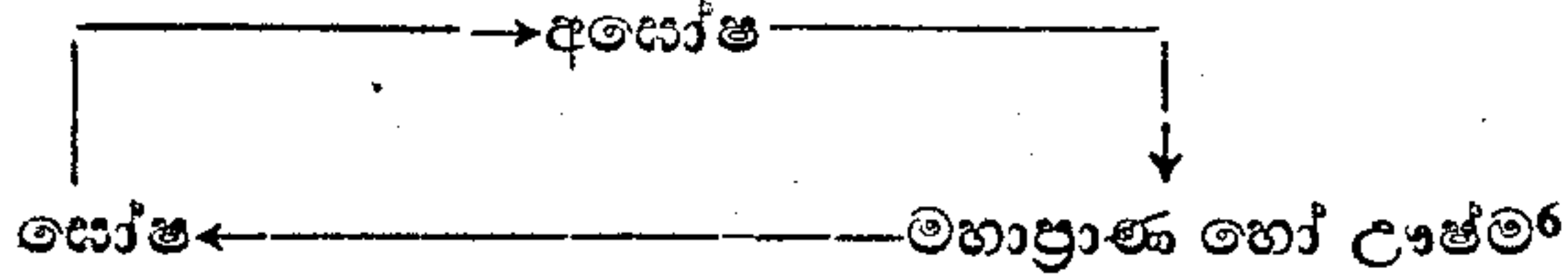
"කෙතරම් දුරට මිශ්‍ර වූයේ වුව ද කිසියම් භාෂාවක් තවත් භාෂාවක් සමඟ එක ම ගණයකට අයත් වන්නේ යැයි සැලකෙන්නේ භාෂාවෙහි පදනම වන එහි ඉතා ම අවශ්‍ය වූ ද, මූර්ත වූ ද, අනිවාර්ය වූ ද වචන අනෙක සමඟ පොදු බවක් දක්වන විට ය. . . . භාෂා දෙකක් අතර එසේ වචන අතින් ඒකාග්‍රතාවක් දක්නා ලැබුණු විට එම ලක්ෂණය කෙතරම් ව්‍යාප්ත ව පවතී ද යත්, එකකින් අනෙකට අකුරු මාරු වීමේ ක්‍රමය පැහැදිලි කිරීම පිණිස නීති සංග්‍රහ කළ හැකි නම්, එම භාෂා දෙක අතර මූලික දැනිත්වයක් ඇත්තේ ය."5

රාස්ක් පඩිතූමාගේ මෙම අදහස් මගින් එළි දැක්වෙන ගවේෂණ මාර්ගය වන්නේ දැනිත්වයක් ඇතැ යි සැලකෙන භාෂා අතර ශබ්ද-අර්ථ වශයෙන් පවත්නා සමාන්තරතා තෝරා බේරා ගෙන දෙපක්ෂයේ වචන අතර ක්‍රමානුකූල ව පවතින ශබ්දමය සහසම්බන්ධතා හඳුනා ගැනීම යි. එක් භාෂාවකින් අනෙකට "අකුරු මාරු වීමේ ක්‍රමය" යනුවෙන් හඳුන්වන ලද්දේ මෙම ශබ්දමය සහසම්බන්ධතාවන්හි විධිමත්භාවය යි. රාස්ක් පඩිතූමා මෙම ප්‍රකාශය කරන අවස්ථාවේ දී භාෂාමය ශබ්ද නිරීක්ෂණය එතරම් සංවර්ධනයට භාජන වී නොතිබුණි. ශබ්ද ශික්ෂණය (phonetics) පසු කලෙක පුළුල් නිරීක්ෂණ විධියක් බවට පත් විය. ශබ්ද ශික්ෂණය අනුව රාස්ක් පඩිතූමාගේ ප්‍රකාශය විමසීමට භාජන කරන විට පැහැදිලි වන්නේ එතුමා 'අකුරු' යනුවෙන් හැඳින්වූයේ භාෂාමය 'ශබ්ද' බව යි. කෙසේ වුව ද දැනිත්වයක් ඇති භාෂා අතර විධිමත් ශබ්දමය සහසම්බන්ධතා පවතින බව පෙන්වා දීම වාග්විද්‍යා ගවේෂණයන්හි අතිශය වැදගත් පියවරක් විය. එම නිරීක්ෂණය අනුව යථොක්ත ශබ්දමය සහසම්බන්ධතාවන් 'ශබ්ද නියාම' ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කළ හැකි වූයේ ය.

රාස්ක් පඬිතුමාගේ නිරීක්ෂණය අනුව විධිමත් භාෂාන්තර අධ්‍යයනයක් කිරීමට ජාකොබ් ග්‍රීම් නමැති ජර්මන් භාෂා තත්වඥයා 1822 දී සමත් විය. තමා විසින් 1819 පළ කරන ලද ජර්මානු භාෂාවන්ගේ ව්‍යාකරණය නමැති පොත නිකුත් වීමෙන් පසුව රාස්ක් පඬිතුමාගේ පොත කියවා බැලූ ග්‍රීම් එහි ඇති අදහස් අනුසාරයෙන් සිය පොතේ සංශෝධිත දෙවන මුද්‍රණයක් 1822 දී පළ කෙළේ ය. පසුව 'ග්‍රීම්ගේ නියාමය' (Grimm's law) යනුවෙන් ප්‍රසිද්ධියට පත් වූ ශබ්ද අනුරූපතාව එළි දැක්වූයේ මෙලෙසිනි. ග්‍රීම්ගේ නියාමය සඳහා යොදා ගන්නා ලද්දේ සංස්කෘත, ග්‍රීක, ලතින් හා අතිපැරණි ජර්මන් භාෂා විශේෂයක් වූ ගොතික් යන භාෂාවන් අතර ඇති ශබ්දමය සමාන්තරතා ය.

	සංස්කෘත	ග්‍රීක	ලතින්	ගොතික්
"පය"	pād	pous	pēs	fotus
"තුන"	trayas	treis	tres	threis
"දත"	danta		dentis	tunthus
"දූරීම"	bhar—	phero	fero	baira
"හංසයා"	hamsa	chen	anser	gans

උක්ත භාෂා අතර විවිධාකාර සමාන්තරතා ඇති බව භාෂා තත්වඥයෝ දැන සිටියහ. එම සමාන්තරතා මෙතෙක් දීස් වූයේ ව්‍යාකූල ශබ්ද-අර්ථ සහසම්බන්ධතා සමූදයක් ලෙසිනි. එහෙත් රාස්ක් පඬිතුමාගේ නිරීක්ෂණය අනුව එකී සහසම්බන්ධතා සමූහය පරීක්ෂා කළ ග්‍රීම් පඬිතුමා එකී සහසම්බන්ධතා සමූහය තුළ කිසියම් සමාන්තරතා රටාවක් දැක්ක හැකි විය. ඒ මෙසේ යි:

- (අ) සං., ග්‍රී., ල. සෝෂ ශබ්ද ගොතික් බසේ අසෝෂ වේ.
උදා: d > t
- (ආ) සං., ග්‍රී., ල. මහාප්‍රාණ හෝ උෂ්ම ශබ්ද ගොතික් බසේ සෝෂ බවට පත් වේ.
උදා: bh > b
h > g
- (ඇ) සං., ග්‍රී., ල. අසෝෂ ශබ්ද ගොතික් බසේ දී මහාප්‍රාණ හෝ උෂ්ම බවට පත් වේ.
උදා: p > f
t > th

මෙසේ හඳුනා ගැනුණු ශබ්ද සමාන්තරතා රටාව 'ග්‍රීම්ගේ නියාමය' යනුවෙන් හඳුන්වන ලද නමුදු එය ග්‍රීම් නමින් සඳහන් කිරීම අයුතු වූවාක් මෙන් ම එය 'නියාමයක්' යනුවෙන් හැඳින්වීම ද නුසුදුසු ය. ඉහතින් සඳහන් වූ පරිදි මෙම ශබ්ද සමාන්තරතාවක්

විධිමත් රටාවලින් යුක්ත බව එළිදරව් වූයේ රාස්ක පඬිතුමාගේ නිරීක්ෂණයන්ගෙනි. දෙවැනි ව, මේ ශබ්ද රටාව “නියාමයක්” ලෙස හැඳින්වීම “නියා එම සංසිද්ධියට අනුවන අර්ථයක් ආරෝපණය වන්නේ ය. රාස්ක හා ශ්‍රීමි පඬිවරුන් හඳුනා ගත්තේ ඉන්දු-යුරෝපීය භාෂාවන්හි ඓතිහාසික සංවර්ධනයෙහි දී සිදු වූ එක්තරා ශබ්දමය විපර්යාසයකි. එය ඓතිහාසික සිද්ධියක් හඳුනා ගැනීමක් පමණි. නො එසේ ව එම නිරීක්ෂණය අනුව වෙන අන් භාෂාවල එබඳු ශබ්ද යෙදෙන හැම අවස්ථාවක දී ම යථෝක්ත අන්දමේ ම ශබ්ද රටාවක් දක්ක හැකි වනු ඇතැ යි කියා හෝ අනාගතයේ කිසියම් භාෂාවක එකී ශබ්ද යෙදෙන කල්හි ඒවා පෙර කී රටාව අනුව පරිණාමයට භාජන වනු ඇතැ යි කියා හෝ සිතිය යුතු නැත. “නියාමය” යන වචනය මේ සංසිද්ධිය හැඳින්වීම සඳහා අනිසි වන්නේ එහෙයිනි.

වාග්විද්‍යාත්මක ගවේෂණයන්හි පසු කලෙක සිදු වූ සංවර්ධනයන් අනුව අප එම දෙවන විවේචනය කළත් එද එනම් දහනව වන සිය වසේ මුල් භාගයේ දී “ශ්‍රීමගේ නියාමය” භාෂා අධ්‍යයනයෙහි ඉතා වැදගත් මූලධර්මයක් ලෙස සලකන ලද බවත් ඒ “සොයා ගැනීම” නියා වාග්විද්‍යාත්මක පර්යේෂණ නව මහකට යොමු වූ බවත් අප අමතක කළ යුතු නැත.

“ශ්‍රීමගේ නියාමය” ප්‍රකාශයට පත් වීමෙන් පසු භාෂා විමර්ශන ක්‍රම වේදයෙහි තවත් ඉදිරි පියවර කීපයක් ගැනුණු අයුරු සලකා බැලීම මෙහි දී වැදගත් ය. “ශ්‍රීමගේ නියාමය” විසින් අපේක්ෂිත ශබ්ද සමාන්තරතා ඇතැම් අවස්ථාවල එසේ සිදු නොවන බව යම් යම් උදාහරණ මගින් ප්‍රත්‍යක්ෂ විය.⁷ “ශ්‍රීමගේ නියාමයට” අනුව ගොතික් වැනි ජරමානු භාෂාවල b, d, g ශබ්දයන්ට සමාන්තර ව සංස්කෘතයේ bh, dh, gh ද ශ්‍රීක භාෂාවේ ph, th, kh ද අනුපිළිවෙලින් තිබිය යුතු විය. එබඳු සමාන්තරතාවක් බොහෝ අවස්ථාවල දක්නා ලැබුණු නමුදු ඇතැම් සුවිශේෂ අවස්ථාවල දී පහත දැක්වෙන අන්දමේ සමාන්තරතාවක් පෙනෙන්නට තිබුණි.

ජරමානු	සංස්කෘත	ශ්‍රීක
b	b	p
d	d	t
g	g	k

උදාහරණ වශයෙන්, සංස්කෘත bōdhāmi, ශ්‍රීක pəw̄thomj, ගොතික් biwdan, පැරණි ඉංග්‍රීසි bēodan. මෙබඳු අසාමාන්‍යතා පරීක්ෂා කළ හරිමත් ග්‍රාස්මන් නමැති පඬිවරයා සංස්කෘත හා ශ්‍රීක භාෂාවල ක්‍රියාත්මක වන ශබ්ද ධර්මතා අනුව අනුප්‍රාප්තික වර්ණයන් (successive syllables) මහාප්‍රාණ ශබ්දවලින් ඇරඹෙන්නේ නැති බවත් එබන්දක් අපේක්ෂා කළ යුතු තන්හි පළමු වැනි වර්ණයේ ආරම්භය අල්පප්‍රාණ වන බවත් පෙන්වා දුන්නේ ය. එහෙයින් ජරමානු භාෂාවල දක්නා ලැබුණු අසාමාන්‍ය ලක්ෂණය ප්‍රාථමික ඉන්දු-යුරෝපීය භාෂාවේ පැවති ලක්ෂණයක් හා සම්බන්ධ බව ඔප්පු වෙතැ යි යනු ඔහුගේ තර්කය විය.⁸ “ග්‍රාස්මන්ගේ නියාමය” යනුවෙන් හැඳින්වුණු මෙම නිරීක්ෂණය වාග්විද්‍යාත්මක ගවේෂණයන්හි තවත් සංවර්ධනයකට තුඩු දුනි. එනම් ශබ්ද පිළිබඳ පරීක්ෂණ ඒවා තනි තනි ව ගෙන නොව සමස්ත පරිසරය ම විමර්ශනයට භාජන කරමින් කළ යුතු බව ස්ථාපිත විය.

“ශ්‍රීමගේ නියාමයට” අනුකූල නොවන තවත් සිද්ධියක් ජරමානු භාෂාවල උෂ්ම ශබ්ද සම්බන්ධයෙන් දක්නා ලැබුණි. ප්‍රාථමික ඉන්දු-යුරෝපීය භාෂාවේ t ශබ්දය තිබුණැ යි සැලකිය යුතු ස්ථානයට සමාන්තර ව ජරමානු භාෂාවල දන්තජ අසෝෂ උෂ්මය (ඊ ශබ්දය) අපේක්ෂා කළ යුතු වූ නමුත් ඇතැම් සමාන්තර වචනවල ඒ වෙනුවට

දක්නා ලැබුණේ දත්ත සෝප උෂ්ම (+) ශබ්දය ය. උදහරණයක් වූයේ සංස්කෘත pita, ග්‍රීක patēr, ගොතික් fadar, පැරණි අයිස්ලන්තික fader, පැරණි ඉංග්‍රීසි fæder. මෙම ගැටලුව 1875 දී නිරාකරණය කළ කාල් වර්නර් පඩ්කුමා වාග්විද්‍යාත්මක ගවේෂණයන්හි දී සැලකිල්ලට ගත යුතු තවත් කරුණක් එළිදරව් කෙළේ ය. ප්‍රාථමික ඉන්දු-යුරෝපීය භාෂාවෙහි දී වචනයක ප්‍රධාන ස්වරණය (accent) උක්ත ශබ්දයට පූර්වාසන්න ස්වරය මත නොවැටේ නම් ජරමානු අයෝජ්‍ය උෂ්මය අපේක්ෂා කළ යුතු නැත සෝප උෂ්මයක් ඇති වන බව ඔහු පෙන්වා දුන්නේ ය. “වර්නර්ගේ නියාමය” ලෙස හැඳින්වෙන්නට යෙදුණු මෙම නිරීක්ෂණය නිසා වාග්විද්‍යාත්මක ගවේෂණයන්හි දී ශබ්ද ඒකක පමණක් නොව ස්වරණය වැනි අධිඒකකමය (supra-segment) කාරණා ද සැලකිල්ලට ගත යුතු බව ඔප්පු විය. මෙය ද වාග්විද්‍යාත්මක ගවේෂණයන්හි ක්‍රමවේදයේ වැදගත් පියවරක් වූයේ ය.

භාෂා ඉතිහාසය පිරික්සූ පඩ්වරුන් අතින් බිහිවුණු ශබ්ද නියාමයන්ගෙන් ඉටු වන කාර්යය නම් භාෂාව නමැති විධිමත් සංසිද්ධියෙහි පරිණාමය වුව ද සිදු වන්නේ විධිමත් අන්දමින් බව පැහැදිලි කිරීම යි. අන් අයුරකින් බලන විට ශබ්ද නියාමයෝ භාෂාවේ විධිමත් භාවය ඓතිහාසික විපර්යාස අනුව ද ස්ථිර කරන්නෝ යැයි පැවසීමට පුළුවන. වාග්විද්‍යා ගවේෂණයන්හි සංවර්ධනය අනුව සලකා බලන කල්හි ශබ්ද නියාම සොයා ගැනීම භාෂාව විධිමත් සංස්ථිතියකින් යුක්ත වන බව ඔප්පු කරමින් වාග්විද්‍යා ක්‍රමවේදයෙහි විදුහුරු බව තවත් දුරට නිශ්චිත කළ බව ද කිව හැකි ය. කිසියම් නියාමයක් අනුව පැහැදිලි කළ නොහැකි වූ කරුණු, එනම් අසාමාන්‍ය සිද්ධි, අනෙක් නියාමයන් මගින් විධිමත් ව පැහැදිලි කර ගත හැකි වීම ද වාග්විද්‍යාවේ විශිෂ්ට ජයග්‍රහණයකි. එහෙයින් “යුං ග්‍රැමටිකර්” (කරුණ ව්‍යාකරණඥයෝ) යනුවෙන් හැඳින්වුණු දහනව වන සියවසේ ජර්මන් භාෂා තත්වඥ පිරිසෙහි ස්ථාවරය වූයේ “ශබ්ද නියාමයන්ගෙන් පරිබාහිර අසාමාන්‍ය සිද්ධි නැත” යන්න යි.⁹

ශබ්ද නියාමයන් පිළිබඳ ව වාග්වේදීන් සැලකිලිමත් විය යුතු විශේෂ කරුණක් ඇත. එනම්, ශබ්ද නියාම හඳුනා ගැනීම හෝ යොදා ගැනීම කළ යුත්තේ භාෂාවේ ආදිතම අවධියෙහි සිට පැවත ආ වචන අරභයා ම පමණක් බව යි. නො එසේ ව මෑතක ණයට ගැනුණු වචන අරභයා හෝ සාදාගෘහ නායින් හෙවත් අපදේශයෙන් නිර්මිත වචන කෙරේ ඒ යෙදීම විදුහුරු නො වේ. උදහරණ වශයෙන් ලතින් dens යන්න ක්‍රමික ශබ්ද පරිණාමය අනුව ඉංග්‍රීසියෙහි tooth බවට පත් වේ. “ග්‍රීම්ගේ නියාමය” අනුව ලතින් d ශබ්දය ඉංග්‍රීසි වැනි ජරමානු භාෂාවල t බවට පත් වන බව මෙයින් ස්ථිර වේ. එහෙත් වර්තමාන ඉංග්‍රීසියෙහි යෙදෙන dental වැනි වචනවල ස්වරූපය යථෝක්ත නියාමය අනුව පැහැදිලි කර ගත නොහැකි ය. මක් නිසා ද? මෙවැනි වචන ලතින් ප්‍රකෘති අනුසාරයෙන් අලුතින් නිර්මාණය කර ගත් ඒවා වන බැවිනි. එසේ ම අද භාවිත වන ඉංග්‍රීසි day යන වචනය ද ලතින් dies යන්න අනුව අපදේශයෙන් නිර්මිත වචනයක් වන හෙයින්¹⁰ එම වචනය අරභයා ද “ග්‍රීම්ගේ නියාමය” ක්‍රියාත්මක නො වේ.

පාදක සටහන්

1. මේ විද්වතුන්ගේ ගවේෂණ පිළිබඳ විස්තර පසු ව සාකච්ඡාවට භාජන කෙරේ.
2. Francis, P. Dinneen, *An Introduction to General Linguistics*, New York, 1967, p. 178.
3. “The Third Anniversary Discourse” of Sir William Jones, in Donald E. Hayden and E. Paul Alworth, ed., *Classics in Linguistics*, New York, 1967, p. 64.
4. ඩබ්ලිව්. ඇස්. කරුණාතිලක, ඓතිහාසික වාග්විද්‍යා ප්‍රවේශය, කොළඹ, 1984, 187 පිටුව.
5. උපුටා දක්වා ඇත්තේ John T. Waterman, *Perspectives in Linguistics*, Chicago, 13 පිටුව.
6. පහත එන විස්තරය සඳහා කරුණු ලබා ගැනුණේ Leonard Bloomfield, *Language*, London, 1933, 349-350 පිටුව.
7. Dinneen, එම, 186 පිටුව.
8. මේ විස්තරය Bloomfield, එම, 357 - 358 පිටුව.
9. R. H. Robbins, *General Linguistics*, London, 1964, 311 පිටුව.
10. Bloomfield එම, 347 පිටුව.